

Pielęgnacja trawników

Lawn cultivation
methods

Trawniki – obok drzew i krzewów, są zasadniczym elementem zieleni w miastach, osiedlach, ośrodkach rekreacyjnych, boiskach, parkach itp. Zakładane na wiele lat i samorzutnie się odnawiające należą do relatywnie tanich typów pokrycia terenu. Ich rola w obszarach miejskich i osiedlowych jest wieloraka. Od nich bowiem pośrednio zależy zdrowie, tężyzna fizyczna, a nawet stan psychiczny mieszkańców danej aglomeracji.

Przy postępującej degradacji środowiska naturalnego, trawniki – między innymi – przyczyniają się do oczyszczania powietrza ze szkodliwych dla zdrowia spalin i gazów przemysłowych, wykazują dużą zdolność do przyjmowania wszelkich emisji pyłów, zwłaszcza metali ciężkich, tłumią hałas oraz stanowią miejsca relaksu. Są *regulatorami* mikroklimatu miejskiego. Pozwalają na właściwe łączenie zieleni z architekturą, w tym z osiedlami mieszkaniowymi, dlatego też zakłada się je zarówno na terenach zabudowanych, jak i nie zabudowanych. Trawniki nadają budowlom odpowiedni wystrój i harmonię. Często zakłada się je tam, gdzie występuje zwarta zabudowa, w której otoczeniu nie można posadzić drzew lub krzewów, ponieważ nie zasłaniając fragmentów architektury, swym tłem podkreślają ich piękno.

Biologiczne właściwości traw wykorzystuje się również w technice inżynierskiej, przy umacnianiu gruntów, skarp, rowów melioracyj-

nych itp. W tych przypadkach użyteczne są nie tylko ich części nadziemne, ale przede wszystkim korzenie, które wiążą cząstki gleby, nie dopuszczając do ich wymywania. Trawy są również niezastąpione przy zazielenianiu hałd kopalnianych, wysypisk, nasypów oraz przy ciągach komunikacyjnych. W zależności od przeznaczenia trawniki można podzielić na:

- dywanowe,
- rekreacyjne,
- łąkowe.

Jeśli chcemy mieć trawniki w reprezentacyjnej części ogrodu, na przykład przed domem lub w pobliżu tarasu – można założyć trawnik dywanowy, który charakteryzuje się dużymi walorami dekoracyjnymi, zwartą darnią, ale nie może być zbyt często deptany, zwłaszcza gdy jest wilgotno lub bardzo sucho. Trawniki dywanowe stanowią również odpowiednie tło dla rabat kwiatowych i podkreślają walory architektury. Dla utrzymania wysokich walorów estetycznych należy pamiętać o stałej i starannej pielęgnacji, a mianowicie koszeniu systematycznym co 5-7 dni do wysokości 3-4 cm, oraz o częstym zraszaniu w okresach suszy. Do zakładania takich trawników należy używać jednego lub dwóch gatunków traw, najlepiej kostrzewy nitkowatej, kostrzewy różnolistnej lub mietlicy pospolitej.

Celom wypoczynku służy zazwyczaj najbardziej popularny w ogrodach trawnik rekreacyjny. Można go

intensywnie użytkować: chodzić po nim, urządzać zabawy, imprezy kulturalne lub sportowe. Ten typ trawnika zakłada się raczej na dużych powierzchniach, stosując do obsiewu kilka mieszanek gatunkowych zawierających, na przykład: kostrzewę czerwoną, kostrzewę owczą, mietlicę pospolitą, wiechlinę łąkową, życię trwałą.

Innym rodzajem trawnika jest tzw. *łąka kwietna*, zwana też trawnikiem łąkowym. Należy go lokalizować w rzadziej odwiedzanej części ogrodu. Oprócz traw w jego skład wchodzi rośliny dwuliścienne, które są szczególnie atrakcyjne ze względu na piękne kolorowe kwiaty.

Trawniki łąkowe nie wymagają tak intensywnej pielęgnacji, jak trawniki

dywanowy czy rekreacyjny. Koszenie można ograniczyć do 3-4 razy w sezonie.

Trawniki ocenia się także pod kątem poziomu ich pielęgnacji, dzieląc je na:

- intensywne (często nawożone i koszone) oraz –
- ekstensywne, na których zabiegi wykonywane są raczej sporadycznie.

Urządzenie klasycznego trawnika wymaga przestrzegania wielu zasad, dotyczących zarówno czynności przygotowawczych, jak i wielu zabiegów pielęgnacyjnych. Jest to proces długotrwały, efekt końcowy zaś zależy od systematyczności i staranności wykonywania poszczególnych prac.

Przed ich rozpoczęciem należy rozpoznać fizyko-chemiczne właściwości gleb, na których zakłada się trawniki. Najlepszym rodzajem podłoża są gleby lekkie, o przewadze frakcji piaszczystych. Wiedząc, że stymulujący dla rozwoju traw jest odczyn pH 5,5-6,5 należy pamiętać o nawiezieniu substratu organicznego (torf odkwaszony lub ziemia kompostowa).

Są dwie podstawowe metody zakładania trawników: tradycyjna – poprzez siew nasion i druga, zdobywająca coraz większą popularność, rozwijania gotowej darni z tzw. *rolki*. W obu przypadkach powinno się raczej stosować mieszanki, a nie pojedyncze gatunki bądź odmiany traw. Wynika to przede wszystkim z istnie-

Łąka kwietna jako rozwiązanie zalecane dla terenów wiejskich.

Flowering meadow as recommended solution for rural countryside.

nia dużej zmienności warunków siedliskowych, zmiennych warunków pogodowych i mikroklimatycznych. Ponadto trawniki nie zawsze są racjonalnie i systematycznie pielęgnowane, mieszanki zaś bywają bardziej wytrzymałe na czynniki stresujące. Dobrze dobrana mieszanka gatunkowo-odmianowa łatwiej adaptuje się i ma większe szanse przetrwania w zmieniającym się otoczeniu.

Powinno się stosować zasadę doboru tym większej liczby składników, im mniej istnieje danych poznawczych względem środowiska i im bardziej ograniczone są możliwości pielęgnacji. Zazwyczaj w mieszance znajduje się od trzech do pięciu gatunków traw. Należy jednak pamiętać, iż w obrębie mieszanek uniwersalnych i zbyt uproszczonych istnieje niebezpieczeństwo zdominowania trawnika przez źle dobrane gatunki lub ich złe proporcje. Dobór gatunków (a przede wszystkim ich odmian) do mieszanek zależy od przeznaczenia trawnika, tym samym od sposobu jego eksploatacji: częstotliwości koszenia, wielkości nawożenia i obciążenia murawy.

Warunki prawidłowego zakładania trawnika:

- Przygotowanie gleby – należy zakończyć co najmniej na 3-5 tygodni przed siewem nasion.
- Wysiew nasion – należy przeprowadzić wtedy, kiedy panują najkorzystniejsze warunki do wzrostu i rozwoju roślin. Najlepszym okresem wysiewu nasion jest

wczesna wiosna lub późne lato – wczesna jesień. Słabe wyniki uzyskuje się natomiast przy siewach w czerwcu i po 15-tym września.

- Nawożenie – wpływa na kondycję roślin, zdrowotność, krzewienie się, odporność na suszę, a także zapewnia im ciekawy efekt wizualny. Dawki nawozów zależą od gleby i rodzaju zakładanego trawnika. Największe zapotrzebowanie na azot, fosfor i potas mają trawniki dywanowe, sportowe i rekreacyjne.
- Nawadnianie – pozwala utrzymać rośliny w żywych barwach i dobrej kondycji w pierwszym okresie po wysiewie nasion. Zabieg ten należy wykonywać często i w niewielkich dawkach, ponieważ przy słabo jeszcze wykształconych korzeniach rośliny nie są odporne na okresowy brak wody. Częstotliwość podlewania istniejących już trawników zależy od warunków klimatycznych i rodzaju podłoża. Podlewać należy intensywnie, lecz nie za często. Takie nawodnienie sprzyja też właściwemu rozkrzewieniu się traw. Bardzo wygodny w eksploatacji, choć kosztowny jest automatyczny system nawadniający.
- Koszenie – jest podstawowym i najważniejszym zabiegiem pielęgnacyjnym, który zapewnia dobre krzewienie i wzrost traw, a także zwiększa odporność na choroby i szkodniki.

W zależności od rodzaju trawnika należy przestrzegać określonej liczby koszeń, bowiem od nich zależy jakość runi, właściwa regeneracja darni i jej trwałość.

- Napowietrzanie – stymuluje rozwój korzeni traw. Rozluźnianie struktury gleby przy pomocy aeratora lub wertykulatora do głębokości 10 cm wpływa pobudzająco na system korzeniowy, dzięki wnikananiu powietrza wody i nawozów w głąb podłoża. Zabiegi te można wykonać od wiosny do wczesnej jesieni. Dzięki nim trawy lepiej się rozkrzewiają ze względu na łatwy dostęp powietrza i wody do korzeni. Murawa staje się gęstsza i bardziej sprężysta.

Niesłuchanie ważne jest zharmonizowanie rodzaju trawnika z otoczeniem, zwłaszcza z charakterem roślinności oraz sąsiadującym budynkiem. Ze względu na wielkość zakładanej powierzchni, istotne mogą okazać się nakłady finansowe, jakie należy ponieść na założenie, a następnie utrzymanie trawnika. Jeżeli się jednak na to zdecydujemy – należy dołożyć wszelkich starań, żeby ruń trawnika była trwała, atrakcyjna i dobrze spełniała swoje zadanie estetyczne, rekreacyjne oraz sanitarne.

**Franciszek Gospodarczyk,
Elwira Rutkowska**

Katedra Łąkarstwa I Pielęgnacji Terenów Zieleni
Akademia Rolnicza we Wrocławiu
Chair of Meadow and Green Areas Cultivation
Wrocław University of Agriculture